

Autorka: Biserka Čejović

Narzędzie tradycyjne nr 2 dla klasy VIII

Temat: Motyw zbrodni i kary w utworach romantycznych.

Cele:

- kształcenie i utrwalanie umiejętności argumentowania,
- poddawanie refleksji tematyki egzystencjalnej,
- wykorzystywanie w interpretacji tekstów elementów wiedzy o historii i kulturze,
- rozpoznawanie i stosowanie argumentacji odwołującej się do faktów i emocji,
- kształcenie umiejętności kulturalnej rozmowy,
- rozwijanie umiejętności krytycznej oceny pozyskanych informacji
- kształcenie umiejętności wnioskowania na podstawie pozyskanych informacji,
- rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia i formułowania opinii.

Bibliografia:

Adam Mickiewicz, Dziady, cz. II <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/dziady-dziady-poema-dziady-czesc-ii.html>

Adam Mickiewicz, Pan Tadeusz <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/pan-tadeusz.html>

Adam Mickiewicz, Powrót taty <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/ballady-i-romanse-powrot-taty.html>

Adam Mickiewicz, Reduta Ordon <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/reduta-ordona.html>

Adam Mickiewicz, Świtezianka <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/reduta-ordona.html>

Juliusz Słowacki, Balladyna <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/balladyna.html>

<https://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny>

<https://historia.org.pl/2010/07/21/funkcjonowanie-prawa-karnego-wobec-szlacs/>

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Grzech>

Źródła wykorzystanych grafik i zdjęć:

<https://bi.im-g.pl/im/6/10780/z10780216V,Daniel-Olbrychski-jako-Gerwazy-w---Panu-Tadeuszu--.jpg>

<https://i.wpimg.pl/O/389x600/i.wp.pl/a/f/film/033/07/54/0245407.jpg>

https://polska-poezja.pl/images/52434234_303892250275329_691240596488060928_n.jpg

http://2.bp.blogspot.com/_fM9-

<I9OqyM8/TM1rkCiWW7I/AAAAAAAAAao/WvSx7VQ9IYo/s1600/P1000180.JPG>

<http://bc.wbp.lublin.pl/image/edition/22735>

Komentarz metodyczny:

Motyw winy i kary to zagadnienie często omawiane na lekcjach języka polskiego, szczególnie w kontekście utworów romantycznych. Uczniów interesuje ten temat, tym bardziej że literatura pokazuje karanie grzeszników, stosując przy tym kodeks stojący często w sprzeczności z normami i zasadami obowiązującymi we współczesnym świecie. Moralność ludowa, niezwykle surowa, ale w tej surowości niekiedy też niekonsekwentna, wydaje się dziś czymś egzotycznym i niezrozumiałym dla młodego odbiorcy. Wśród utworów obecnych w podstawie programowej znajduje się wiele takich, w których sprawiedliwość wymierzana jest w sposób bezwzględny i ostateczny. Jednak o wiele bardziej frapującym uczniów zagadnieniem jest zakres przewinień popełnianych przez bohaterów literackich, zestaw grzechów, za które w dzisiejszych czasach niekiedy nie grozi nawet żadna kara. W jaki sposób oceniać takie „grzeszne” postacie? Czy romantyczny świat można zrozumieć, skoro obowiązują w nim normy tak bardzo odbiegające od dzisiejszych? Co zrobić, by lektura literatury romantycznej nie zamieniła się w spacer po skansenie dawnych, więc dzisiaj już nieinteresujących, spraw i problemów, obcych współczesnemu czytelnikowi? Jak zachęcić uczniów do uważnej lektury dwustuletnich utworów? Po pierwsze warto jeszcze raz przyjrzeć się znanemu tematowi, by wśród lektur z podstawy programowej znaleźć przykłady mniej znane oraz rzadziej omawiane. Problem winy i kary ogranicza się w pracach uczniowskich, szczególnie w rozprawkach, do omówienia sytuacji bohaterów „Dziadów cz. II” i „Balladyny” – interesujących postaci w literaturze romantycznej możemy znaleźć znacznie więcej. Po drugie należy zachęcać uczniów do konfrontacji dawnego i współczesnego spojrzenia na świat bez konieczności wartościowania czy decydowania, który światopogląd jest „lepszy” czy „gorszy” – podstawa programowa wprost zachęca do wykorzystywania w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów: historycznych,

filozoficznych, kulturowych. Po trzecie świeże przyjrzenie się dobrze znanemu tematowi może stać się pretekstem do przeprowadzenia w ósmej klasie lekcji powtórkowych z wykorzystaniem ćwiczeń, których poziom trudności dostosowany jest do potrzeb i możliwości uczniów biorących udział w zajęciach. Na przeprowadzenie zajęć przewidziano 2-3 jednostki lekcyjne.

Scenariusz podzielono na trzy części, którym odpowiadają trzy karty pracy. Każda z nich podejmuje problem romantycznej winy i kary z nieco innego punktu widzenia:

Pierwsza część przedstawia najbardziej znane i typowe przykłady omawiane zazwyczaj na lekcjach języka polskiego: postacie z „Dziadów cz. II”, Strzelca z „Świtezianki”, Jacka Soplicę i szlachtę z „Pana Tadeusza”. **Druga część** omawia w szczegółowy sposób postęпки Balladyny i konfrontuje je ze współczesnym kodeksem karnym. **Trzecia część** zajmuje się nietypowymi przykładami win (które na przykład nie doczekają się osądzenia) oraz kar (choćby - niewymierzonych).

Indywidualizacja pracy z uczniami:

W związku ze zróżnicowaniem stopnia trudności zadań, można je przydzielić uczniom według ich możliwości i uzdolnień. **Pierwszy zestaw** wydaje się najłatwiejszy, nie wymaga od uczniów samodzielnego wykonywania zadań pisemnych, ogranicza się do najbardziej znanych przykładów.

Kolejne zestawy wymagają od uczniów coraz większej samodzielności, choć warto przypomnieć, że wszystkie zadania można robić również w grupach lub z pomocą nauczyciela.

Tempo przeprowadzenia zajęć należy dostosować do możliwości uczniów. Nauczyciel powinien znaleźć czas, by omówić zadania, poprowadzić dyskusję nad omawianymi zagadnieniami, zachęcić uczniów do zabrania głosu i w atmosferze spokoju oraz akceptacji ich wysłuchać.

Przebieg zajęć:

1. Nauczyciel rozmawia z uczniami na temat takich pojęć jak „wina”, „kara” i ich znaczeniu w życiu człowieka. Zachęca uczniów do rozważań w kontekście osobistych doświadczeń oraz przykładów zaczerpniętych z książek, filmów, świata mediów. Rozmowa może poprowadzić również w stronę pojęcia „grzechu”, gdyż lekcja poświęcona będzie w dużej mierze moralności ludowej, w której prawa boskie przecinają się z ziemskimi.

2. **Pierwsza grupa uczniów** otrzymuje materiały dydaktyczne (**załącznik nr 1**), pocięte przez nauczyciela metryczki dotyczące romantycznych bohaterów literackich. Zadaniem jest ułożenie fragmentów w taki sposób, by na jednej stronie znajdował się tytuł utworu, bohater (bądź bohaterowie) oraz odpowiednie cytaty dotyczące ich winy oraz wymierzonej kary. Złemu Panu z „Dziadów cz. II” poświęcono dwie metryczki (bo zawinił co najmniej dwukrotnie), podobnie Jackowi Soplicy (dwukrotnie ukaranemu za ten sam czyn). Nietypowe może być wykorzystanie fragmentu „Pana Tadeusza” dotyczącego bitwy szlachty z Moskalami, czynowi z oczywistych względów surowo karanemu w opisywanych przez Mickiewicza czasach, ale rzadko omawianemu w kontekście winy i kary. Chętni uczniowie odczytują zidentyfikowane fragmenty lektur, omawiają je, przypominają sobie surowe i nietypowe prawa moralności ludowej (na przykład sytuację aniołków: Rózi i Józia), dyskutują z nimi (przywołując choćby postać Strzelca z „Świtezianki”, który wprowadził złamał przysięgę, ale nie zdążył *de facto* zdradzić nimfy wodnej).

3. Kolejny zestaw zadań poświęcono Balladynie. **Druga grupa uczniów** - pracując indywidualnie lub w grupach – otrzymuje tabelkę (**załącznik nr 2**), w której wymieniono wszystkie ofiary Balladyny (nauczyciel oczywiście może pozostawić uczniom wypełnienie całej tabelki, łącznie z imionami ofiar, ale takie utrudnienie chyba nie jest konieczne). Zadanie polega na wskazaniu, jaką motywacją kierowała się bohaterka, pozbywając się osób stojących jej na drodze do szczęścia i władzy. To zadanie może być pretekstem do rozmowy o Balladynie jako osobie, której zachowanie nie jest podyktowane jedynie zimnym wyrachowaniem. Warto spojrzeć na Balladynę jako na kobietę impulsywną (nie wiemy na pewno, czy zaplanowała zabicie Aliny) i poddającą się manipulacji (to z powodu insynuacji Kostryna został zabity Gralon).

Balladyna odpowiada za wszystkie zabójstwa, ale nie wszystkich dokonała osobiście. Dlaczego nie doczekała się sprawiedliwego osądzenia na Ziemi? W jaki sposób zapamięta ją historia? Warto wspomnieć o pomijanej zazwyczaj postaci Wawela, który nie znając czynów Balladyny, w

zafałszowany sposób upamiętnia ją w swoich kronikach (*Nie ja widziałem, lecz widziało wielu; Mogę przyświadczyć na rzecz z mego czasu.*)

Uczniowie, korzystając z uproszczonej wersji kodeksu karnego, sprawdzają, jak z czynami Balladyny poradziłyby sobie współczesne sądownictwo.

4. Ostatni zestaw dotyczy „win nieoczywistych i kar niewymierzonych”, czyli uczynków wymykających się niekiedy prawom ludzkim lub boskim, a jednak noszących znamiona przestępstw lub grzechów. W zestawie, z którym zmierzy się **trzecia grupa uczniów (załącznik nr 3)** pojawiają się też czyny, które nie zostały w żaden sposób ukarane, choć być może – to temat do dyskusji z uczniami – powinny. Karty pracy poświęcono:

- a) Widmu/Upiorowi/Młodzieńcowi z „Dziadów cz. II”, który prawdopodobnie zmarł śmiercią samobójczą,
- b) szlachcie zaściankowej, która urządziła zajazd na Soplicowo,
- c) Gerwazemu, za którego sprawą w niewyjaśnionych okolicznościach zaginął major Płut,
- d) ponownie Gerwazemu, który w swojej relacji pominął przebaczenie udzielone Jackowi Soplicy przez Stolnika,
- e) Ordonowi, który wysadzając redutę, zabrał ze sobą nie tylko zastępy wrogów, ale też sporą liczbę polskiego wojska oraz popełnił samobójstwo,
- f) herszta i zbójców z „Powrotu taty”, którzy nie doczekali się aresztowania i osądzenia.

Uczniowie podczas wykonywania zadań powinni dzielić się przemyśleniami i wątpliwościami, mogą odwoływać się do swojej wiedzy dotyczącej prawd wiary, ale też sięgać do materiałów historycznych, omawiających funkcjonowanie prawa karnego wobec szlachty. W rozmowie warto rozważyć nie tylko ziemski czy boski wymiar kary za popełniony czyn, ale też wpływ złego uczynku na życie innych ludzi.

5. Kiedy wszystkie grupy zakończą pracę – kontrolowaną na bieżąco przez nauczyciela – następuje prezentacja wyników. Uczniowie dokładnie wyjaśniają pozostałym uczniom, nad czym pracowali, z jakich materiałów korzystali, z jakimi problemami natury moralnej się mierzyli. Należy zadbać, by wszyscy uczniowie wysłuchali wystąpień swoich kolegów i koleżanek oraz włączyli się do dyskusji dotyczącej utworów, nad którymi pracowały grupy. Warto poświęcić lekcję na omówienie wszystkich uwzględnionych w kartach pracy przypadków, by zrozumieć, z jak złożonymi problemami natury moralnej mamy do czynienia w utworach romantycznych.

6. Podsumowaniem zajęć będzie napisanie rozprawki. Może ona – podobnie jak karty pracy – występować w trzech wariantach i dotyczyć: 1) motywu winy i kary w utworach romantycznych, 2) postaci Balladyny, 3) nieoczywistych win bohaterów romantycznych.

Warto też zachęcić uczniów do wymyślenia zadań/kart pracy dotyczących innego motywu łączącego lektury obowiązkowe: miłości, przyjaźni, podróży, losu czy poświęcenia.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Załącznik nr 1 **Wina i kara w utworach romantycznych.**

Tytuł: *Dziady, cz. II*

.....

Bohaterowie: Różia i Józio

.....

Wina:

Zbytkiem słodczy na ziemi jesteśmy nieszczęśliwemi.

.....

Kara:

Lecz choć wszystkiego dostatek,

Dręczy nas nuda i trwoga.

Ach, mamo, dla twoich dziątek

Zamknięta do nieba droga!

Tytuł: *Dziady, cz. II*

.....

Bohater: Zły Pan

.....

Wina 1:

*A pomnisz, jak raz w jesieni
Wszedłem do twego ogrodu?
(...) Trzy dni nic nie miałem w ustach,
Otrząsnąłem jabłek kilka.
(...)
Przed panem toczy się sprawa,
O co? o owoce z lasu,
Które na wspólną wygodę
Bóg dał jak ogień i wodę.
Ale pan gniewny zawoła:
„Potrzeba dać przykład grozy”.
(...) Przywiązano mnie do sochy,
Zbito dziesięć pęków łyzy.
Każdą kość, jak z kłosa żyto,
Jak od suchych strąków grochy,
Od skóry mojej odbito!*

.....

Kara:

*Jestem w złego ducha mocy,
Okropne cierpię męczarnie.
Kędy noc ziemię ogarnie,
Tam idę szukając nocy;
A uciekając od słońca
Tak pędzę żywot tułaczy,
A nie znajdę błędem końca.
Wiecznych głodów jestem pastwą;
A któż mię nakarmić raczy?
Szarpie mię żarłoczne ptastwo;
A któż będzie mój obrońca?
Nie masz, nie masz mękom końca!*

Tytuł: *Dziady, cz.II*

Bohater: Zły Pan

Wina 2:

*Pomniesz, jak w kucyją samą,
Pośród najtęższego chłodu,
Stałam z dziecięciem pod bramą.
Panie! wołałam ze łzami,
Zlituj się nad sierotami!
(..) Panie, daj nam zapomogę,
Bo dalej wyżyć nie mogę!
Ale ty, panie, bez duszy!
Hulając w pjanej ochocie,
Przewalając się po złocie,
Hajdukowi rzekłeś z cicha:
„Kto tam gościom trąbi w uszy?
Wypędź żebraczkę, do licha”.
Posłuchał hajduk niecnota,
Za włosy wywlekł za wrota!
Wepchnął mię z dzieckiem do śniegu!
(...) Zmarłam z dzieckiem na drodze.*

Kara:

*Jestem w złego ducha mocy,
Okropne cierpię męczarnie.
Kędy noc ziemię ogarnie,
Tam idę szukając nocy;
A uciekając od słońca
Tak pędzę żywot tułaczy,
A nie znajdę błędem końca.
Wiecznych głodów jestem pastwą;
A któż mię nakarmić raczy?
Szarpie mię żarłoczne ptastwo;
A któż będzie mój obrońca?
Nie masz, nie masz mękom końca!*

Tytuł: *Dziady, cz. II*

.....

Bohater: Zosia

.....

Wina:

*Imię moje u was głośne,
Że chociaż piękna, nie chciałam zamęścia
I dziewiętnastą przeigrawszy wiosnę,
Umarłam nie znając troski
Ani prawdziwego szczęścia.
Żyłam na świecie; lecz, ach! nie dla świata!
Myśl moja, nazbyt skrzydlata,
Nigdy na ziemskiej nie spoczęła błoni.*

.....

Kara:

*Nieznanym ogniem pałam;
Choć sobie igram do woli,
Latam, gdzie wietrzyk zawieje,
Nic mię nie smuci, nic mię nie boli,
Jakie chcę, wyrabiam cuda.
(...)
Przecież nie wiem, skąd ta nuda:
Wyglądam kogoś za każdym szelestem,
Ach, i zawsze sama jestem!
(...)
Gdzie się przybliżam, zaraz wiatr oddali,
Pędzi w górę, w dół, z ukosa:
Tak pośród pierzchliwej fali
Wieczną przelatując drogę,
Ani wzbic się pod niebiosa,
Ani ziemi dotknąć nie mogę.*

Tytuł: *Pan Tadeusz*

.....

Bohater: Jacek Soplica

.....

Wina:

*Broniliście się, ty wiesz, dzielnie i przytomnie.
Zdziwiłem się. Moskale padali wkoło mnie.
Bydlęta, źle strzelają! Na widok ich klęski
Złość mię znowu porwała. — Ten Stolnik zwycięski!
I także mu na świecie wszystko się powodzi?
I z tej strasznej napaści z tryumfem wychodzi?
Odjeżdżałem ze wstydem. Właśnie był poranek.
Wtem ujrzałem, poznałem. Wystąpił na ganek,
I brylantową szpinką ku słońcu migotał,
I wąs pokręcał dumnie, i wzrok dumny miotał...
I zdało mi się, że mnie szczególnie urągał,
Że mnie poznał i ku mnie rękę tak wyciągał,
Szydząc i grożąc... Chwytam karabin Moskala,
Ledwie przyłożył, prawie nie mierzył — wypala!
Wiesz!...*

.....

Kara 1:

*Imię zdrajcy przylgnęło do mnie jako dzuma.
Odwracali ode mnie twarz obywatele,
Uciekali ode mnie dawni przyjaciele;
Kto był lękliwy, z dala witał się i stronił:
Nawet lada chłop, lada Żyd, choć się pokłonił,
To mię zboku szyderskim przebijał uśmiechem.
Wyraz zdrajca brzmiał w uszach, odbijał się echem
W domu, w polu. Ten wyraz od rana do zmroku
Wił się przede mną, jako plama w chorym oku.
Przecież nie byłem zdrajcą kraju.
(...)*

Tytuł: *Pan Tadeusz*

.....

Bohater: Jacek Soplica

.....

Wina:

*Broniliście się, ty wiesz, dzielnie i przytomnie.
Zdziwiłem się. Moskale padali wkoło mnie.
Bydlęta, źle strzelają! Na widok ich klęski
Złość mię znowu porwała. — Ten Stolnik zwycięski!
I także mu na świecie wszystko się powodzi?
I z tej strasznej napaści z tryumfem wychodzi?
Odjeżdżałem ze wstydem. Właśnie był poranek.
Wtem ujrzałem, poznałem. Wystąpił na ganek,
I brylantową szpinką ku słońcu migotał,
I wąs pokręcał dumnie, i wzrok dumny miotał...
I zdało mi się, że mnie szczególnie urągał,
Że mnie poznał i ku mnie rękę tak wyciągał,
Szydząc i grożąc... Chwytam karabin Moskala,
Ledwie przyłożył, prawie nie mierzył — wypala!
Wiesz!...*

.....

Kara 2:

*Bardziej niżli z miłości, może z głupiej pychy,
Zabiłem; więc pokora... wszedłem między mnichy.
Ja, niegdyś dumny z rodu, ja, com był junakiem,
Spuściłem głowę, kwestarz, zwałem się Robakiem,
Że jako robak w prochu...
Zły przykład dla ojczyzny, zachętę do zdrady
Trzeba było okupić dobrymi przykłady,
Krwią, poświęceniem się...*

Tytuł: *Pan Tadeusz*

.....

Bohater zbiorowy: szlachta

.....

Wina:

*Major osłupiał, oczy przetarł, z gniewu blady
Zawołał: «Bunt! buntownik!» i dobywszy szpady,
Biegł przebić. Wtem ksiądz dostał z rękawa króciwą:
«Pal, Tadeuszu! — krzyknął — pal jak w jasną świecę!»
Tadeusz wnet pochwycił, wymierzył, wypalił,
Chybił, ale Majora zgłuszył i osmalił.
Porywa się z gitarą Ryków: «Bunt! bunt!» woła,
Wpada na Tadeusza; lecz Wojski zza stoła
Machnął ręką na odlew; nóż w powietrzu świsnął
Między głowy i pierwej uderzył, niż błysnął;
Uderza w dno gitary, na wylot ją wierci,
Schylił się na bok Ryków i tak uszedł śmierci,
Lecz strwożył się. Krzyknąwszy: «Jegry! bunt! Jej Bogu!»
Dobył szpady, broniąc się, zbliżał się do progu.*

.....

Kara:

*Tymczasem, kto miał udział najczynniejszy w bitwie,
Ten nie może bezpieczny zostać się na Litwie:
Musicie więc do Księstwa uciekać Panowie,
A mianowicie Maciej, co się Chrzyciel zowie,
Tadeusz, Konew, Brzytew, niech unoszą głowy
Za Niemen, gdzie ich czeka zastęp narodowy.
My na was nieobecnych całą winę zwalim
I na Płuta: tak resztę rodzeństwa ocalim.*

Tytuł: *Świtezianka*

.....

Bohater: Strzelec

.....

Wina:

*Zapomniał strzelec o swej dziewczynie,
Przysięgą pogardził świętą,
Na zgubę oślep bieży w głębinie,
Nową zwabiony ponętą.*

.....

Kara:

*Burzy się, wzdyma i wre aż do dna,
Kręconym nurtem pochwyca.
Roztwiera paszczę otchłań podwodna,
Ginie z młodzieńcem dziewica.
Woda się dotąd burzy i pieni;
Dotąd przy świetle księżycy
Snuje się para znikomych cieni:
Jest to z młodzieńcem dziewica.
Ona po srebrnym płąsa jeziorze,
On pod tym jęczy modrzewiem.
Któż jest młodzieniec? Strzelcem był w borze.
A kto dziewczyna? Ja nie wiem.*

Załącznik nr 2 **Balladyna i jej ofiary**

Uzupełnij tabelę. Wyjaśnij, w jaki sposób Balladyna przyczyniła się do śmierci ludzi, którzy stanęli na jej drodze do szczęścia i władzy. Podaj motywy, którymi się kierowała.

imię ofiary	sposób	motyw
Alina		
Gralon		
Grabiec		
Pustelnik		
Kirkor		
Kostryn		
Matka – Wdowa		

Jaką karę wymierzono Balladynie?

Gdyby można było dziś postawić Balladynę przed sądem, jaka kara groziłaby jej za przestępcze czyny?

Informacje na ten temat znajdziesz w Kodeksie Karnym: <https://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny>

Załącznik nr 3 **Winy nieoczywiste (?)** oraz kary niewymierzone.

*Wszak to zapada podłoga
I blade widmo powstaje;
Zwraca stopy ku pasterce
I stanęło tuż przy boku.
Zwraca lice ku pasterce,
Białe lice i obłony,
Jako śnieg po nowym roku.
Wzrok dziki i zasępiony
Utopił całkiem w jej oku.
Patrzcie, ach, patrzcie na serce!
Jaka to pąsowa pręga,
Tak jakby pąsowa wstęga
Albo jak sznurkiem korale,
Od piersi aż do nóg sięga.
Co to jest, nie zgadnę wcale!
Pokazał ręką na serce,
Lecz nic nie mówi pasterce.*

Kim jest widmo pojawiające się w „Dziadach cz. II”?

.....

Co oznacza „pąsowa pręga”?

.....

Dlaczego widmo pojawiło się na cmentarzu?

.....

Dlaczego nie znika?

.....

Na czym polega „wina” widma? (udzielając odpowiedzi, weź pod uwagę zasady wiary chrześcijańskiej oraz
prawidła wierzeń ludowych)

.....

.....

.....

.....

*Wtem «Hejże na
Sopliców!»
Wpada szlachta hurmem,
Obstępuje dwór wkoło i
bierze go szturmem,
Tym łacniej, że wódz wzięty
i pierzcha załoga;
Lecz zdobywcy chcą bić się,
wyszukują wroga.
(...)*

Jakie wydarzenie przedstawia powyższe zdjęcie i opisuje cytat z „Pana Tadeusza”?

.....

Dlaczego szlachta postanowiła dokonać tego czynu?

.....

Jak na „zwyczaj” opisany przez Mickiewicza reagowało prawo? Odpowiedzi możesz poszukać tutaj:

<https://historia.org.pl/2010/07/21/funkcjonowanie-prawa-karnego-wobec-szlacs/>

.....

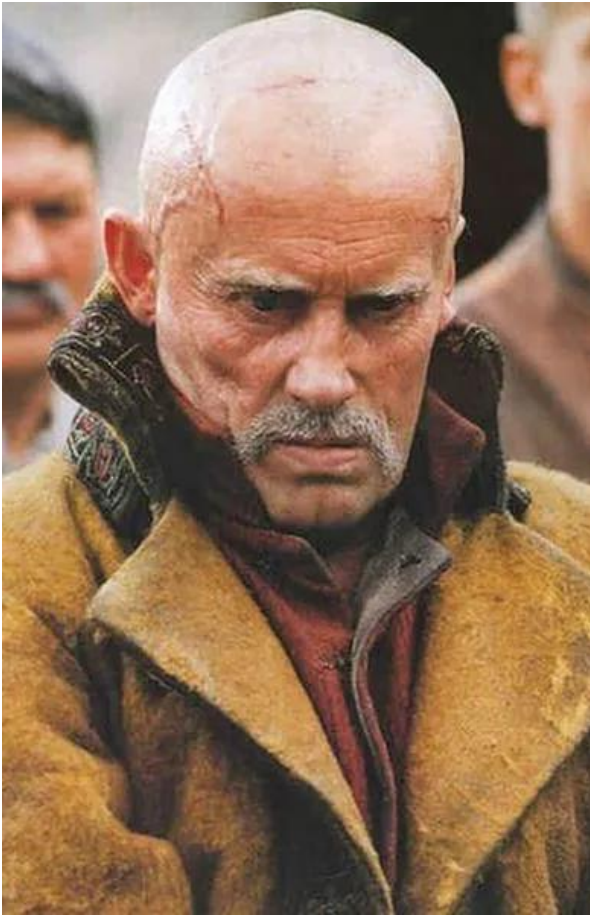
.....

.....

Czy szlachta została ukarana?

.....

.....

*Gerwazy obejrzał się, tysinę
pogładził,
Kiwnął niedbale ręką, jak gdyby
znać dawał,
Że już wszystko załatwił. Lecz
Ryków nastawał:
«Cóż, czy Płut będzie milczeć, czy
słowem zaręczył?»
Klucznik zły, że go Ryków
pytaniami dręczył,
Poważnie palec wielki ku ziemi
naginał,
A potem machnął ręką, jak gdyby
przecinał
Dalszą rozmowę i rzekł: «Klnę się
Szczyrykiem,
Że Płut nie wyda! gadać już nie
będzie z nikim!»
Potem dłonie opuścił i palcami
chrząsnął,
Jak gdyby tajemnicę całą z ręk
wytrząsnął.*

Wyjaśnij, dlaczego Płut „gadać już nie będzie z nikim”? Jaki związek ma z tym Gerwazy?

.....
.....

Na podstawie zamieszczonego obok fragmentu „Pana Tadeusza” wyjaśnij, dlaczego Gerwazy za swój czyn nie został ukarany.

.....
.....
.....
.....
.....

*«Wielki grzech bezbronnego
zabić niewolnika!
Chrystus zabrania mścić się
nawet i nad wrogiem!
Oj Kluczniku! odpowiesz ty ciężko
przed Bogiem.
Jedna jest restrykcja: jeśli
popelniono
Nie z zemsty głupiej, ale pro
publico bono».
Klucznik głową i ręką kiwał
wyciągnioną,
I mrugając powtarzał: «Pro
publico bono!»*

Wyjaśnij, na czym polegała wina Gerwazego.

.....
.....
.....

W jaki sposób czyn Gerwazego wpłynął na losy bohaterów „Pana Tadeusza”?

.....
.....
.....
.....
.....

Czy – Twoim zdaniem - Gerwazego powinna osiągnąć kara?

.....
.....
.....

*Chciałeś zemsty? masz!... Boś ty był narzędziem kary
Bożej, twoim Bóg mieczem rozciął me zamiary:
Tyś wątek spisku tyle lat snowany splątał!
Cel wielki, który całe życie me zaprzętał,
Ostatnie moje ziemskie uczucie na świecie,
Którym tulił, hodował jak najmilsze dziecko,
Tyś zabił w oczach ojca — a jam ci przebaczył!
Ty!...»
«Oby tylko równie Bóg przebaczyć raczył!*

—
*Przerwał Klucznik — jeżeli masz przyjąć wijatyk,
Księżu Jacku: toć ja nie luter, nie szymatyk!
Kto umierającego smuci, wiem, że grzeszy.
Powiem tobie coś, pewnie to ciebie pocieszy.
Kiedy nieboszczyk Pan mój upadał zraniony,
A ja klęcząc nad jego piersią pochylony
I miecz maczając w ranę, zemstę zaprzysiągnął,
Pan głowę wstrząsnął, rękę ku bramie wyciągnął
W stronę, gdzie stałeś, i krzyż w powietrzu naznaczył;
Mówić nie mógł, lecz dał znak, że zbójcy przebaczył.
Ja też pojąłem: ale tak się z gniewu wścieklełem,
Że o tym krzyżu nigdy i słowa nie rzekłem».*

Widzę go znowu — widzę rękę —
błyskawicę,
Wywija, grozi wrogom, trzyma palną
świecę,
Biorą go — zginął. — O, nie — skoczył w
dół, do lochów!”
„Dobrze — rzecze generał, — nie odda im
prochów”.
Tu blask, — dym, — chwila cicho — i huk
jak stu gromów!
Zaćmiło się powietrze od ziemi wyłomów:
Harmaty podskoczyły i jak wystrzelone
Toczyły się na kołach; lonty zapalone
Nie trafiły do swoich panew. I dym wionął
Prosto ku nam; i w gęstej chmurze nas
ochłoniął.
I nie było nic widać, prócz granatów blasku,
I powoli dym rzedniał, opadał deszcz piasku.
Spojrzałem na redutę. — Wały, palisady,
Działa i naszych garstka, i wrogów
gromady:
Wszystko jako sen znikło! — Tylko czarna
bryła
Ziemi niekształtną leży — rozjemcza
mogiła.

Tam zagrzebane tylu set ciała, imiona:
Dusze gdzie? Nie wiem; lecz wiem, gdzie dusza
Ordon.
On będzie Patron szańców! —
Bo dzieło zniszczenia
W dobrej sprawie jest święte, jak dzieło

Odwołując się do znajomości całego wiersza Adama
Mickiewicza wyjaśnij, dlaczego Julian Ordon
postanowił wysadzić redutę w powietrze.

.....
.....
.....

Jakie konsekwencje wiązały się z decyzją podjętą przez Ordona?

.....
.....
.....

W jaki sposób Adam Mickiewicz ocenia czyn Ordona?

.....
.....

A jak Ty oceniasz decyzję Ordona?

.....
.....
.....

Przypomnij w kilku zdaniach treść ballady Adama Mickiewicza „Powrót taty”.

.....

.....

.....

.....

.....

Jakiego rodzaju przestępstwo opisał Adam Mickiewicz w balladzie? Spróbuj znaleźć w dostępnych źródłach, na przykład w Kodeksie Karnym, jaka kara grozi za ten czyn (lub czyny):

*Nie słucha zgraja, ten już wóz wyprzęga,
Zabiera konie, a drugi:
„Pieniądzy” krzyczy, i buławą sięga;
Ów z mieczem wpada na sługi.*

.....

.....

.....

Jak sądzisz, dlaczego ballada nie wyjaśnia, jak potoczyły się dalsze losy zbójców i ich herszta? W jaki sposób je sobie wyobrażasz?

.....

.....

.....

.....